

Asia: VN/1601/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta, jossa ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia (917/2014, SVPL) siten, että lain 227 §:ssä säädetystä siirtovelvoitteesta poistettaisiin verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen sekä yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot verkoissaan. Ministeriö ehdottaa muutoksia myös muutamiin muihin SVPL:n kohtiin.

Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää ministeriötä lausuntomahdollisuudesta ja kommentoi tässä lausunnossa radion siirtovelvoitteen poistamista (227§) sekä radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamista (49§) koskevia ehdotuksia.

1. Radion siirtovelvoitteen poistaminen 227 §:stä

Kirjoita vastaus tähän.

Kaapelitelevisioverkossa toimivat, verkkopalvelua tarjoavat teleyritykset on velvoitettu Suomessa jakamaan Yleisradion televisio- ja radio-ohjelmistot verkoissaan. Kaapelioperaattoreiden lisäksi yhteisantennijärjestelmien ylläpitäjät kuten taloyhtiöt, kiinteistöyhtiöt ja vastaavat, on velvoitettu huolehtimaan Yleisradion ohjelmistojen saatavuudesta yhteisantennijärjestelmissä.

Ehdotuksen mukaan laissa säädetystä siirtovelvoitteesta poistettaisiin verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen sekä yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite

siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot. Hallituksen esityksen mukaan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa kaapeliverkoissa tehokkaampi verkon käyttö ja laadullisesti parempien yhteyksien tarjoaminen. Radio-ohjelmistojen siirtovelvoitteen ehdotetaan päättyvän siirtymäajan jälkeen 30.6.2025.

Kaapeliverkko-operaattoreita koskevan siirtovelvoitteen poistamista perustellaan erityisesti sillä, että siirtovelvoitteen toteuttamiseen tarvittava laitekanta on vanhentumassa eikä varaosia ole enää saatavilla markkinoilta. Esityksen mukaan Yleisradion radiokanavien jakelu rajoittaa kaapelilaajakaistan laadullista kehittämistä erityisesti verkkoliikenteen paluusuunnan osalta. Kaapeliverkko-operaattorit haluavat siten verkkonsa tuottavampaan käyttöön, mikä on sinänsä ymmärrettävää.

Ehdotetulla muutoksella on kuitenkin negatiivisia seurannaisvaikutuksia, jotka ovat hyvin tiedossa. Sidosryhmäarvioiden perusteella noin 5-10 % suomalaisista kotitalouksista on kytkenyt radionsa kiinteistön antenniverkkoon. Muutos voi siten potentiaalisesti vaikuttaa arviolta noin 85 000 - 170 000 kotitalouteen. Muutoksen seurauksena jopa useamman sadan tuhannen suomalaisen tulisi muuttaa tapaa, jolla he vastaanottavat radiolähetysensä.

Esityksessä katsotaan, ettei muutos ole ongelmallinen, koska kaapelivastaanotto on vain yksi mahdollinen tapa vastaanottaa radiolähetys. Näitä vaihtoehtoisia ja huomattavasti kaapelivastaanottoa yleisempiä tapoja ovat mm. radio-ohjelmistojen kuuntelu radiovastaanottimen oman antennin kautta tai internetin välityksellä. Tämä pitää paikkansa, mutta vastaanottotavan vaihto ei ole täysin ongelmaton eikä tapahdu nopeasti, koska se koskee merkittävää määrää ihmisiä.

Esityksen yhtenä haasteena on ehdotettu aikataulu. Muutoksen ehdotetaan tulevan voimaan siirtymäajan jälkeen 30.6.2025. Aikataulu on haastava jo tiedottamisen näkökulmasta – miten varmistetaan, että muutoksesta saadaan ajoissa tieto kaikille kotitalouksille ja että nämä ehtivät, osaavat ja pystyvät hankkimaan korvaavan vastaanottotavan 30.5.2025 menessä. Kysymys on kriittinen, sillä liian nopealla aikataululla vaarannetaan paitsin Yleisradion radio-ohjelmien, myös vaaratiedotteiden sekä poikkeusolojen ja normaaliaikojen häiriötilanteiden aikaisten viestien perillemeno niille suomalaisille, jotka käyttävät näiden viestien vastaanottamiseen ensisijaisesti kaapelitelevisioverkkoa. Siirtovelvoitettyryhmä on tuonut tämän riskin esiin myös omassa 30.10.2023 päivätyssä raportissaan. Raportin mukaan ”poikkeusoloissa viranomaiset ohjaavat kansalaisia käyttämään radiota, eikä ole mahdollista ennakoida kuinka suuri osa käyttäjistä pyrkisi kuuntelemaan radiota tällöin kaapeliverkon kautta. Lisäksi osa väestönsuojista on liittynyt kaapeliverkkoon. On epäselvää, missä määrin väestönsuojissa on korvaavia yhteyksiä”. Raportissa todetaan lisäksi: ”Työryhmä ei kyennyt muodostamaan täsmällisiä ja tarkkoja arvioita kaapeliradion jakelun päättymisen vaikutusten suuruudesta ja määrästä.” Herääkin kysymys onko saavutettava hyöty otetun riskin arvoinen.

Kuten hallituksen esityksessä on tuotu esiin, suurin osa kaapelitalouksista pystynee jatkossa vastaanottamaan Yleisradion ja kaupallisten radioyhtiöiden radiolähetykset antenniverkon kautta.

Lisäantennin käyttö ei kuitenkaan toimi kaikissa tapauksissa kuten raskasrakenteisissa kivitaloissa, energiataloissa taikka peittoalueiden reuna-alueilla.

Ehdotettu muutosaikataulu on vielä haastavampi vaaratiedottamiselle. Yleisradion julkisen palvelun erityistehtävänä on välittää viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa ja normaaliaikojen häiriötilanteissa. Audiovisuaalisista palveluista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan Yleisradio on velvollinen välittämään väestölle vaaratiedotteita televisio- ja radio-ohjelmistoissa. Nykyisen vaaratiedotelain mukaan vaaratiedote pitää välittää radiossa ja Häätäkeskuslaitoksen tarjoamaan mobiilisovellukseen, minkä lisäksi se voidaan välittää myös televisiossa, jos vaaratiedotteen antava viranomaisiin päätää. Vaaratiedottaminen perustuu siten monikanavaisuuteen. Mobiilisovelluksen käyttö on jäänyt odotuksia alemmaksi. Sen vuoksi Yleisradion radiokanavat ovat tällä hetkellä edelleen vaaratiedotteiden jakelun pääkanava. Esityksen mukaan vaaratiedotteet on tulevaisuudessa tarkoitus välittää CELL Broadcast -teknologialla. Kuten Häätäkeskuslaitoksen lausunnossa on tuotu esiin, uuden järjestelmän tekninen toteutus rahoituksineen, suunnitteluineen, toteutuksineen ja käyttöönottoineen tulee edellyttämään vielä vuosien työtä. Muutoksen voimaantulo tarkoittaisi siten tärkeimmän vaaratiedotekanavan poistumista jopa useilta sadoilta tuhansilta ihmisiltä ennen korvaavien tapojen olemassaoloa. Tällä olisi selkeä negatiivinen vaikutus vaaratiedottamisen toteuttamisessa eli väestön varoittamisessa vakavan vaaran uhatessa.

Yleisradion radio- ja televisio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite on tarpeellinen ja perusteltu Yleisradion julkisen palvelun velvoitteen toteuttamiseksi ja perustuslaissa taatun sananvapauden toteuttamiseksi. Siirtovelvoitteen säilyttäminen nykyisellään on tarpeen myös sen varmistamiseksi, että vaaratiedotteet ja kriisiaikojen viestintä tavoittaa kaikki suomalaiset. Kuten Liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2016 laatimassa, siirtovelvoitetta koskevassa muistiossa todettiin: ”Poikkeusoloissa Ylen kanavat ovat niitä, joiden kautta viestintä kansalaisille on tarkoitus hoitaa. Poikkeusolojen ja kriisitilanteiden osalta on myös huomioida tilanne, jossa internet-verkko ei ole käytettävissä tai verkko on niin kuormittunut, että se ei mahdollista liikkuvan kuvan seuraamista tai verkon toiminta on häiriintynyt tai estynyt”.

Edellä mainituista syistä johtuen Digita katsoo, että muutoksen voimaantuloa tulisi vähintäänkin siirtää ajankohtaan, jolloin korvaava vaaratiedotejärjestelmä on käytössä. Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa on tärkeää varmistaa kriisiviestinnän ja vaaratiedotteiden mahdollisimman laajan jakelun varmistaminen. Digita katsoo myös, että siirtovelvoitteen pysyttämiseksi on teledirektiivin 114 artiklassa asetetut edellytykset.

Siinä vaiheessa kun siirtovelvoite päätetään, tulee teleoperaattorit velvoittaa hallituksen esityksessä ehdotetulla tiedottamaan käyttäjille siirtovelvoitessa tapahtuvista muutoksista ja vaihtoehtoisista radiolähetysten vastaanottotavoista. Tiedottamisen tulee luonnollisesti olla puolueetonta ja kattaa myös muut kuin teleoperaattoreiden itsensä tarjoamat vastaanottotavat.

YHTEISANTENNITALOUKSIA KOSKEVA EHDOTUS

Hallituksen esityksen mukaan siirtovelvoitteesta tulisi poistaa myös yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot. Hallituksen esityksestä käy kuitenkin ilmi, että lainsäätäjä on tarkoittanut ”yhteisantennijärjestelmällä” sellaista kaapeliverkkoa, joka on kytketty teleoperaattorin kaapelijakeluverkkoon ja jossa ei ole mahdollista vastaanottaa (katto) antennin kautta signaaleja. Kysymys ei siten oikeasti ole ”yhteisantennijärjestelmästä” ja siksi hallituksen esityksessä käytetty termistö tulee tältä osin korjata.

Tosiasiasa kerrostalojen, rivitalojen ja muiden useiden kotitalouksien ”yhteisantennijärjestelmiä” on luonteeltaan monenlaisia eikä lakimuutoksen tulisi lopettaa Yleisradion radiokanavien jakelua kaikissa niissä automaattisesti. Digitaalisen näkemyksen mukaan kerrostaloissa, rivitaloissa ja muissa useiden kotitalouksien taloyhtiöissä käytössä olevat, tv- ja radio-ohjelmien jakeluun yksittäisille kotitalouksille käytettävät tekniset ratkaisut voidaan kärjistetyksi jakaa näin:

1. Yhteisantennijärjestelmä – perinteinen ratkaisu, jossa taloyhtiön katolla on antenni, josta välitetään kaikki TV- ja FM-radio signaalit koteihin. Tämä ratkaisu ei liity mitenkään teleoperaattoreihin tai niiden tarjoamiin palveluihin, eikä tässä ratkaisussa siirry mitään teleoperaattorin toimesta koteihin. Ehdotetun muutoksen ei tulisi koskea näitä yhteisantennijärjestelmiä.

2. Kaapelitelevisiojaku: Teleoperaattorin ylläpitämä kaapelitelevisiojaku yhdistettynä talon kaapeliverkkoon. Tässä talon kaapeliverkko on voinut joskus olla Yhteisantennijärjestelmä. Antenni on sitten poistettu ja muutettu vahvistinratkaisut ja antennirasiat kodeista vastaamaan KTV vaatimuksia. Vaihtoehtoisesti taloyhtiöön on jo alun perin rakennettu talon sisäinen verkko kaapelioperaattorin speksien mukaan eikä taloyhtiössä ole antennia katolla. Näin tätä taloverkkoa ei ole loogista kutsua yhteisantennijärjestelmäksi. Jos HE:ssä ehdotettu muutos toteutetaan, sen tulisi koskea vain näitä taloyhtiöitä.

Jos hallituksen esityksessä esitetty, ”yhteisantennitalouksia” koskeva ehdotus toteutetaan, sen pitäisi koskea vain kohdassa 2 mainittuja kaapelitalouksia.

2. Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamista koskevan 49 §:n täydentäminen

Kirjoita vastus tähän.

Digita kannattaa tätä ehdotusta.

3. Välitystiedon määritelmää koskevan 3 §:n 40 kohdan ja radioviestinnän luottamuksellisuutta koskevien 136 §:n 5 ja 6 momentin muuttaminen toistaiseksi voimassaoleviksi

Kirjoita vastaus tähän.

-

4. Matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa koskevan 201 §:n muuttaminen toistaiseksi voimassaolevaksi

Kirjoita vastaus tähän.

-

5. Markkinaehtoista taajuusmaksua koskevan 228 §:n päivittäminen Naton ensisijaisesti harmonisoitujen taajuusalueiden osalta

Kirjoita vastaus tähän.

-

6. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun perimisen joustavoittaminen 294 §:ssä

Kirjoita vastaus tähän.

-

7. Liikenne- ja viestintäviraston erityisiä tehtäviä koskevan 304 §:n täydentäminen

Kirjoita vastaus tähän.

-

Tuominen Sanna
Digita Oy